

Odcizená razítka naší pošty na aukčním webu Aukro

Poštovní razítka jsou důležitou součástí poštovního provozu už více než tři století. Vyvinula se vlastně z pečidel a stejně jako ona byla – a jsou – používána ke stvrzení určitých skutečností. Nejde přitom jen o potvrzení o uhrazení poštovního, dobu podání či doručení zásilky, ale i o řadu dalších úkonů pošty, a to ve styku s veřejností, i úkonů vnitřních. V dávných dobách si razítka nechávali zhotovovat jednotliví poštmistři, ale s postátněním poštovní správy se jejich podoba sjednotila a výroba je zajišťována centrálně. Jednotlivá razítka jsou pečlivě evidována, a to od okamžiku svého vzniku po likvidaci. Nemělo by se tedy stát, že se vyskytnou v soukromých rukách, přesto se to (ke škodě pošty i ke škodě filatelistů) bohužel děje. Jeden takový – neobvykle rozsáhlý – případ si teď ukážeme.

FRANTIŠEK BENEŠ

Moje první práce byla v poštovním provozu, jako student jsem si přivydělával na obvodní poště v Praze 6 jako doručovatel. Od té doby uplynulo už bezmála půl století, a já si z těch dávných dob pamatuju, jakému respektu se těšila poštovní razítka používaná na přepážkách, i ta používaná ve vnitřním styku pošty. Každé razítko bylo identifikovatelné, vedle názvu pošty neslo i rozlišovací znak – číslo nebo písmeno. Staří poštáči dodnes vzpomínají, že konkrétní razítko bylo trvale přiděleno konkrétní přepážce a tady si jej předávali pracovníci proti podpisu, a to i opakovaně v průběhu jediného dne! Tato pečlivost měla svůj důvod, vždyť razítko bylo potvrzením například o odeslání peněz poštovní poukázkou nebo o vložení částky na cestovní vkladní knížku, a jeho zneužití by mohlo vést k těžko odhalitelným ztrátám pošty. Dnes, kdy je taková agenda vedena na počítačích, už nebezpečí tohoto druhu tolik nehrozí, jsou ale jiná rizika – stačí si uvědomit, že pošty vykonávají řadu úkonů například v rámci služby Czech Point (a dalších příkladů možného zneužití razítka bychom mohli uvést dlouhou řadu, ale nechceme přece inspirovat případné

nepoctivce). Aby se předešlo padělání denních poštovních razítek, nechává je pošta tradičně zhotovovat ručním rytím do kovu, tedy mnohem pracnějším a dražším způsobem, než kdyby byla používána razítka plastová (ta jsou používána na FDC, kde ale na rozdíl od razítek denních nebezpečí zneužití nehrozí).

V praxi to vypadá tak, že požadavek na nové razítko je předán na příslušné místo v systému řízení pošty, které je objedná u firmy nebo osoby (rytce) zajišťující jejich výrobu. Po zhotovení razítka jej příslušné centrální pracoviště zaeviduje a další evidenční poznámku připojí po jeho přidělení konkrétní poště. Názvy tohoto centrálního náměstí v Praze-Holešovicích. Představu o podobě této evidence si můžeme udělat na základě kartotéky nyní uložené v Poštovním muzeu, do níž byla v údobí první republiky otiskována razítka přidělována jednotlivým poštám a z nich opět odvedená, v obou případech s uvedením data.

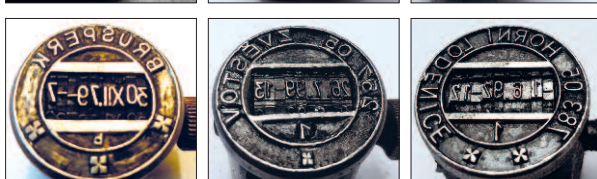
Razítka vyřazená z poštovního provozu (tedy například ze zrušených nebo přejmenovaných pošt, neopravitelně poškozená apod.) jsou v Centrálním skladu uložena a po určité době (zhruba pěti let) hromadně protokolárně předána k likvidaci, což je pak vyznačeno v evidenčním listu. Likvidace probíhá podobně jako likvidace makulatury známek, tedy komisionálně, za dohledu pověřených pracovníků pošty. Likvidace vyřazených kovových razítek se dříve prováděla ve slévárně, protože však jde o kalenou ocel, v poslední době se nedaří zajistit vhodnou slévárnu a razítka jsou mechanicky drcena. Tím jejich existence končí a rozhodně by se nemělo stát, že se poté objeví na trhu.

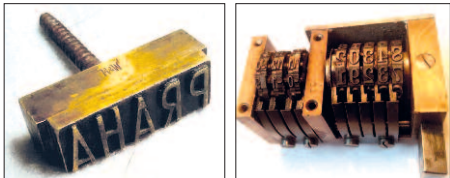
Nemělo – ale děje se to. Na takové případy jsem už vícekrát upozorňoval, například v článku *Ověřování pravosti celistvosti a razítkovaných známek ve F7/17*. Komise znalců SČF se touto problematikou dlouhodobě zabývá a někteří její členové se snaží takové veřejné nabídky zjišťovat a evidovat. Jde obvykle o ojedinělé exempláře z údobí první republiky nebo těsně po II. světové válce, u nichž lze předpokládat, že byly odcizeny z pošt nebo se ztratily v průběhu sudetské krize nebo na konci války. V minulosti se na trhu objevila i razítka odcizená ze skladu v budově VAKUSu v Holečkově ulici v Praze 5, i tady ale šlo většinou o jednotlivé kusy, i když lze odhadovat, že v souhrnu jich byl odcizen velký počet.

Nejnovější případ je ale jiného druhu, doslova šokující. Na aukčním webu Aukro.cz se totiž minulý měsíc objevila nabídka šestnácti(!) denních razítek našich pošt, a to z různých údobí, od desítky let starých po moderní, s uvedeným PSC. Vyvolávací ceny byly stanoveny na 100 Kč za kus, dosažené se pohybovaly většinou kolem tisícikoruny.

Průzkumem archivu Aukro na internetu bylo zjištěno, že stejný prodejce v srpnu prodal 29 dalších denních poštovních razítek a řadu pečetidel pošty. Nabízel je jednotně za 150 Kč za kus, většina byla vydražena za 150 až 200 Kč, některá ale i přes 2.000 Kč za kus.

Hlavní šokující zjištění však mělo teprve přijít. Když se nám podařilo zjistit telefon na prodejce (proti minulosti je to mnohem složitější, Aukro totiž zveřejnění kontaktu neumožňuje, aby předešlo navazování přímých obchodních vztahů mezi prodávajícími a kupujícími – a tím nepřišlo o provizi), otevřeně nám do telefonu sdělil, že razítek má na prodej mnohem více a v případě většího odběru ochotně poskytne výraznou slevu... Jako důkaz a pro představu nám dokonce mailem poslal jejich fotografie. Celkem jde o zhruba 240(!) razítek, jsou tu ale i jejich jednotlivé části. Jde o mimořádně závažnou skutečnost, proto tato vyobrazení, zasláná nám prodejcem, otiskujeme na následujících stranách.

K původu razítek nám prodejce sedělil, že je koupil před lety na bleším trhu a očividně byl přesvědčen, že i když nebyly původně získány legálně, s odstupem doby je celá věc právně v pořádku, promičená, on je tedy jejich majitelem a může je dále nabídnout k pro-

deji. Ve skutečnosti tomu tak ale **není**. Jak jsem podrobně popsal v 8. pokračování studie *Některé etické a právní otázky v našem oboru* (F9/15), i kdyby z trestněprávního hlediska byla krádež nebo zpronevěra razítek (legálně získány být nemohly) promičena, je tu hledisko majetkoprávní. Nastolení stavu *vydržení* předpokládá, že držitel razítek je po celou dobu v *dobré víře*, že je nabyt poctivě od pravého majitele. Vzhledem k tomu, že razítka pošta samozřejmě neprodává ani nerozdává a nelze je tedy legálně nabýt, nemohl být v dobré víře a není tedy jejich majitelem, ale je jejich pouhým *držitelem*. Jako takový je samozřejmě povinen je vydat pravému majiteli, tedy České poště, pokud se o ně přihlásí. Stejně je to s osobami, které od prodejce nějaká razítka koupily, i ony nejsou jejich majiteli, ale držiteli, a i ony jsou povinny je bez prodlení vydat poště, pokud o to požádá. Vydání probíhá bez náhrady, tedy bez kompenzace kupní ceny, tu musí vymáhat od toho, kdo jim kradená razítka prodal.

Dnes popsaný případ je ojedinělý tím, že se Komisí znalců SČF podařilo zjistit a zdokumentovat tento neuvěřitelně rozsáhlý soubor razítek před rozprodáním většiny z nich, a ne dodatečně, jak tomu bylo v řadě případů v minulosti. Teď je na příslušném úseku České pošty, aby tato dosud nerozprodaná (ale i už rozprodaná – údaje o kupujících bude mít Aukro k dispozici) razítka pošta získala zpět, aby bylo zjištěno, jak k jejich odcizení/odcizování mohlo dojít, kdo nese odpovědnost, že se tak stalo/dělo, a samozřejmě zajistit, aby se už nic takového nemohlo opakovat.

Důležitá je i skutečnost, že se nám podařilo zajistit vyobrazení řady z těchto razítek, která nyní přinášíme. Nevíme totiž, kde se od okamžiku odcizení do současnosti nacházela a zda v té době nebyla použita k výrobě padělků ke škodě sběratelů. Stejně riziko samozřejmě hrozí i ke škodě pošty... ■

Po uzavěrece:

Po zařazení článku do tohoto čísla Filatelie jsme z České pošty obdrželi dobrou zprávu. Poté, co jsme příslušný bezpečnostní útvar ČP i uvedeného prodejce upozornili na zmíněné právní skutečnosti, rozhodl se prodejce všechna razítka, která měl dosud k dispozici, dobrovolně a bezúplatně předat České poště. K tomu pak vzápětí skutečně došlo a z České pošty nám potvrdili, že její pracovníci převzali více než 300 (!) kusů razítek (mezi nimi i razítka válečková!), části razítek, pečeti a další materiály. Tím okamžikem přestala tato razítka ohrožovat poštu i filatelisty (samozřejmě, pokud je někdo opět neukradne...).

Co se s nimi dělo od okamžiku odcizení do chvíle vrácení však samozřejmě nevíme, proto budme před jejich otisky na pozoru!

A poslední věc, mimo to, že prodejce vrátil uvedená razítka poště, prohlásil, že se pokusí od kupujících získat zpět i ta už prodaná, a rovněž je vydá České poště. U těch, kde se mu to nepodaří, předá poště jména a adresy kupujících, aby je od nich právní cestou získala ona.

A to je k tomuto neobyčejně rozsáhlému případu krádeže poštovních razítek prozatím všechno. Pokud se nám v této věci podaří získat další podstatné informace, samozřejmě s nimi čtenáře seznámíme.

Ukradená razítka, jak je vyfotografoval jejich prodejce.

Ukradená razítka, jak je vyfotografoval jejich prodejce.

Ukradená razítka, jak je vyfotografoval jejich prodejce.

Ukradená razítka, jak je vyfotografoval jejich prodejce.

